LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

**Lisävastine**

3.6.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

# HE 33/2025 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lisävastinetta esitykseen sisältyvästä valtionavustuksesta. Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu liikenne- ja viestintävaliokunnan kysymyksistä seuraavaa:

**Miten korvausta maksetaan toimijoille heille aiheutuneista kustannuksista?**

Lain tultua voimaan Liikenne- ja viestintävirasto perustaisi rajapintaratkaisujen toteutukselle uuden valtiontukiohjelman, josta korvattaisiin hyvinvointialueiden puolesta toimivalle välityspalvelun tarjoajalle ja Kansaneläkelaitoksen kilpailuttamille välityskeskuksille rajapintojen toteutuksesta aiheutuneet kulut. Virasto neuvoisi ja ohjeistaisi välityspalveluntarjoajia valtiontuen hakemiseen liittyvissä asioissa sekä kokeilussa kerättävien tietojen käytännön toimittamisessa.

Tukea haettaisiin kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolta ennen hankkeen toteutuksen aloittamista viraston ohjeistuksen mukaan. Tuki **maksettaisiin hakemuksen ja toteutuneiden kustannusten perusteella jälkikäteen** yhdessä tai useammassa avustuspäätöksen mukaisessa erässä.

**Onko kyse täydestä korvauksesta?**

**Avustuksen on tarkoitus kattaa kaikki toteutuneet kustannukset**. Avustuksen myöntämiseksi ja maksamiseksi ei edellytetä avustuksen saajan osallistumista rahoitukseen. Tuen enimmäismäärän (15 000 euroa) mahdollisesti ylittäviä kustannuksia ei korvata.

**Miten toimitaan tilanteessa, jos korvauskatto 15 000 euroa ylitetään?**

Maksettavan avustuksen summan tulee noudattaa yleistä, kohtuullista hintatasoa kyseisten palveluiden markkinoilla, eikä tuki saisi ylittää 15 000 euroa. **Tuen enimmäismäärän mahdollisesti ylittävät kustannukset jäävät avustuksen saajan vastattaviksi. Valmistelussa on kuitenkin arvioitu, että 15 000 euroa kattaisi todennäköisesti kaikki kustannukset.** Ministeriö tuo esiin, että myös kahdessa valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa pidettiin mahdollisena avustuksen määrän riittävyyttä rajapinnan toteuttamiseen.

Valmistelussa on pyritty etsimään yrityksiä mahdollisimman vähän kuormittavaa tietojen välitystapaa, ja päädytty siksi rajapintaratkaisuun. Tapa edellyttää yrityksiltä kertaluonteisia tehtäviä tietojen keräyksen aloituksen yhteydessä, sen jälkeen tietojen välitys perustuu automaattisiin rajapintahakuihin.

**Tuen suuruuteen liittyvät liikenne- ja viestintäministeriön huomiot**

Joissakin valiokunnan saamissa lausunnoissa todettiin avustuksen määrän olevan riittämätön. Näissä lausunnoissa todettiin, että kustannuksia synnyttäisi mm. rajapinnan ylläpito, ympärivuorokautinen monitorointi, päivystysvalmius rajapinnan korjaamiseen, palvelinkapasiteetti, rajapinnan suunnittelu, tietosuojaan liittyvät toimenpiteet, henkilöstön kouluttaminen, päivätason tiedonsiirtovelvoite sekä mahdollisesti tulevat lakimuutokset.

Ministeriö toteaa, että tällaisia kustannuksia ei ole valmistelun aikana tunnistettu. Esityksessä ei säädetä esimerkiksi kerran päivässä tapahtuvasta tiedonsiirrosta, vaan Liikenne- ja viestintäviraston on tarkoitus sopia toimijoiden kanssa mahdollisimman kustannusneutraalista toimitusvälistä. Esitys ei edellytä toimijoilta myöskään ympärivuorokautista monitorointia tai päivystysvalmiutta rajapinnan korjaamiseen. Mahdolliset häiriötilanteet havaittaisiin käytännössä Liikenne- ja viestintävirastossa, joka ottaa tarvittaessa yhteyden toimijoihin. Palvelinkapasiteettiin, tietosuojaan tai henkilöstön kouluttamiseen liittyviä erityisiä tai vähäistä suurempia kustannuksia ei myöskään ole tunnistettu, sillä välitysyhtiöillä on jo nykyisin käytössä omat järjestelmät, jotka sisältävät muihin käyttötarkoituksiin liittyviä rajapintoja, esityksellä ei säädettäisi niille uusia rekisterinpitäjän tehtäviä, ja kyseessä olevat tiedot ovat sellaisia, jotka ovat jo toimijoiden hallussa ja joiden tietosuojasta ja -turvasta toimijat joutuvat jo nykyisin huolehtimaan. Liikenne- ja viestintävirasto määrittelee lisäksi rajapinnan, eikä sen suunnittelu lähtökohtaisesti edellyttäisi toimijoilta laajaa suunnittelutyötä. Rajapinta ei myöskään tule muuttumaan kaksivuotisen kokeilun aikana.

Ministeriö korostaa, että avustusta voisi maksaa vain välittömästi rajapinnan toteuttamiseen liittyviin kustannuksiin. Avustusta ei saisi käyttää muihin

järjestelmäparannuksiin tai hallinnollisten kustannusten kattamiseen, koska niillä voisi olla laajempia kilpailuvaikutuksia.

Ministeriö toteaa, että tuen suuruutta arvioitaessa tulee myös huomioida EU:n valtiontukea koskevat säädökset sekä voimassa oleva valtionavustuslaki. EU:n valtiontukisääntöjen mukaisen kilpailu- ja kauppavaikutuskriteerin täyttymisen kynnys on matala. Toisaalta valtionavustuslain esitöiden (HE 63/2001 vp) mukaan eduskunnan nimenomaisen päätöksen ohella kustannukset täysimääräisesti kattavaan valtionavustukseen pykälän mukaan oikeuttava välttämätön ja perusteltu syy voi olla valtionavustuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus liittyy kuljetuksiin, joista esityksellä kerättäisiin tietoja. Näiden kuljetuksien vuosittaiset kustannukset kansallisella tasolla ovat yli 300 miljoonaa euroa ja niiden säästöpotentiaaliksi on arvioitu 15–40 %. Tehdyt tutkimukset ja kokeilut eivät ole kuitenkaan johtaneet pysyviin ratkaisuihin, jonka vuoksi nyt kerätään tietoa tarkempien suunnitelmien mahdollistamiseksi.

**Erityisasiantuntija Atte Riihelä**